

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2552) ประเทศไทยยังต้องประสบปัญหาเศรษฐกิจ อันเนื่องจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ทำให้เศรษฐกิจในทุกภาคส่วนต่างประสบปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย ธุรกิจหลายแห่งที่กำลังเจริญเติบโตต้องประสบกับการขาดทุน บางแห่งต้องปิดตัวลงก่อให้เกิดปัญหาการว่างงาน สร้างความเดือดร้อนทางด้านเศรษฐกิจ ส่งผลถึงความทุกข์ยากของประชาชนในทุกระดับ ทั้งการขาดรายได้และค่าครองชีพที่สูงขึ้น ทำให้การพัฒนาประเทศ ไม่เป็นไปตามแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่กำหนดไว้ ซึ่งผลกระทบดังกล่าว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีกระแสพระราชดำรัสเกี่ยวกับ “ความพอเพียงในการดำรงชีวิต” ทรงเสนอแนะเป็นทางออก เพื่อให้ประชาชนใช้เป็นแนวทางแก้ไข ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจที่ประสบอยู่ ซึ่งความพอเพียงในการดำรงชีวิตเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้คนไทยสามารถพึ่งตนเอง รวมทั้งจัดการปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นศักยภาพพื้นฐานที่คนไทยและสังคมไทยเคยมีอยู่แต่เดิมต้องถูกกระทบกระเทือน จากวิกฤตเศรษฐกิจ ปัญหาฟองสบู่และปัญหาความอ่อนแอของชนบท

รัฐบาลในปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2552) ได้พยายามที่จะพัฒนาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมชนบทและหมู่บ้านต่าง ๆ จึงมีนโยบายให้จัดทำโครงการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การสร้างรากฐานความมั่นคงให้กับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจจากหน่วยที่เล็กที่สุด ระดับครอบครัว ไปสู่ระดับชุมชน ระดับประเทศ จนถึงระดับโลก ซึ่งหน่วยงานภาครัฐได้ตระหนักถึงปัญหาความอ่อนแอของชุมชน จึงมีนโยบายให้องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ได้จัดทำโครงการชื่อ “โครงการสร้างเสริมชุมชนสู่วิถีพอเพียง”

เพื่อให้ทราบถึงระดับวิถีพอเพียงของประชาชนในโครงการสร้างเสริมชุมชนสู่วิถีพอเพียง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อวิถีพอเพียง และความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างเสริมชุมชนสู่วิถีพอเพียง กับวิถีพอเพียงของประชาชน ตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ประกอบกับผู้ศึกษามีภูมิปัญญา และบิดามารดาอาศัยอยู่ในชุมชนดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาในเรื่องนี้ โดยให้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่

ถูกต้อง และตรงตามความเป็นจริง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเชียงงา อำเภอ บ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี นำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนและพัฒนาการทำ โครงการในห้วงต่อไป โดยมีจุดประสงค์เดียวกัน คือ ให้ชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น โดยการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวทางของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

คำถามในการวิจัย

1. ประชาชนตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี มีวิถีพอเพียงอยู่ในระดับใด
2. ประชาชนตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีวิถีพอเพียงแตกต่างกันหรือไม่
3. การสร้างเสริมชุมชนสู่วิถีพอเพียงมีความความสัมพันธ์กับวิถีพอเพียงของประชาชน ตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรีหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาวิถีพอเพียงของประชาชนตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบวิถีพอเพียงของประชาชนตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างเสริมชุมชนสู่วิถีพอเพียงกับวิถีพอเพียงของ ประชาชนตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชาชนตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีวิถีพอเพียงแตกต่างกัน
2. การสร้างเสริมชุมชนสู่วิถีพอเพียงมีความความสัมพันธ์กับวิถีพอเพียงของประชาชน ตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาวิจัยและเก็บข้อมูลในเรื่องการสร้างเสริมชุมชนสู่วิถีพอเพียงของประชาชนตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี โดยผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยทำการศึกษาก่อสร้างเสริมชุมชนสู่วิถีพอเพียงของประชาชนตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี โดยแยกประเด็นที่จะทำการศึกษา ประกอบด้วย

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

1.2 การสร้างเสริมชุมชนสู่วิถีพอเพียงของประชาชนตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

1.3 วิถีพอเพียงของประชาชนตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

1.4 การเปรียบเทียบวิถีพอเพียงของประชาชนตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างเสริมชุมชนสู่วิถีพอเพียงมีความความสัมพันธ์กับวิถีพอเพียงของประชาชนตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ประชาชนตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จำนวน 3,457 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนหมู่ 1 และหมู่ 4 ตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จำนวน 346 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ในการศึกษาการสร้างเสริมชุมชนสู่วิถีพอเพียงของประชาชนตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี โดยมีตัวแปร 2 ตัว คือ ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม

3.1 ตัวแปรต้น แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่มของชุมชน กลุ่มที่ 2 คือ การสร้างเสริมชุมชนมี 3 ด้าน คือ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการเรียนรู้ และด้านการสนับสนุน

3.2 ตัวแปรตาม คือ วิถีพอเพียงของประชาชนตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี มี 2 ข้อ คือ ผลตอบแทนจากโครงการ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

4. ขอบเขตด้านเวลา

ช่วงเวลาทำการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ เดือนกันยายน 2552 ถึง พฤศจิกายน 2552

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เพื่อเป็นข้อมูลได้รู้ถึงระดับวิถีพอเพียงของประชาชนตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อนำปัญหาและอุปสรรคการสร้างเสริมชุมชนใช้เป็นแนวทาง ปรับปรุง ดำเนินโครงการในห้วงต่อไป และในพื้นที่อื่น
3. เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในโครงการอื่น ๆ ของภาครัฐ

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้ความหมายของคำหรือข้อความที่ใช้ในการศึกษาคำนี้เป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดความหมายของคำที่ใช้ ดังนี้

โครงการสร้างเสริมชุมชนวิถีพอเพียง คือ โครงการที่องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ได้จัดทำโครงการขึ้นเพื่อให้ประชาชน ตำบลเชียงงา อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยอาศัยปัจจัยการผลิตที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้านมาผ่านกระบวนการผลิต ให้สามารถบริโภค และเพิ่มมูลค่าได้

การสร้างเสริมชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อให้ชุมชนของตนเองมีความพอเพียงในการดำรงชีวิตและเป็นพื้นฐานในการพึ่งตนเอง รวมทั้งจัดการปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ในการศึกษาคำนี้ผู้วิจัยได้กำหนดการสร้างเสริมชุมชนออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการเรียนรู้ ด้านการสนับสนุน

1. การสร้างเสริมชุมชนด้านข้อมูลข่าวสาร คือ การที่ประชาชนร่วมกันทั้งในด้านการเผยแพร่ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
2. การสร้างเสริมชุมชนด้านการเรียนรู้ คือ การที่ประชาชนร่วมกันรับและถ่ายทอดความรู้
3. การสร้างเสริมชุมชนด้านการสนับสนุน คือ การที่ประชาชนช่วยกันจัดหาต้นทุนการผลิต คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ

วิถีพอเพียง หมายถึง วิธีการปฏิบัติตนของบุคคลที่ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติตน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน ซึ่งทั้งหมดนี้จะต้องมีความรู้ควบคู่กับคุณธรรม ในการศึกษาคำนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิถีพอเพียงออกเป็น 2 ข้อ คือ ผลตอบแทนจากโครงการ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

1. ผลตอบแทนจากโครงการ หมายถึง สิ่งที่ประชาชนได้ประโยชน์จากโครงการ เช่น ความรู้ ประสบการณ์ ผลสัมฤทธิ์ ฯลฯ

2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรม หมายถึง สิ่งที่ประชาชนเข้าไปร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ เพื่อให้กิจกรรมสำเร็จตามวัตถุประสงค์

ปัจจัยส่วนบุคคล ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายไว้ว่า “เหตุอันเป็นทางให้เกิดผลของแต่ละบุคคล” แต่ในงานวิจัยนี้หมายถึง สถานภาพเกี่ยวกับตัวบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่มของชุมชน